

Svinåsen

Bidrag till Svinåsens historia.

Allmänt om Svinåsen

Svinåsen omfattar 1/4 mantal och består av 64 hektar mark. I gamla tider var Svinåsen en kronogård. Från år 1647 kom Svinåsen att höra till Per Brahes grevskap och donerades till Visingsöskolan. Svinåsen blev ett *skolegodshemman*. Människorna i Svinåsen har i äldre tider inte ägt jorden utan bara fått bruka den. Skatten eller räntan har fått läggas till skolegodsfonden. I stället för att vara ägare har de varit åbor. När jag här i denna berättelse skriver om innehav menar jag således innehav med åborätt. I praktiken har det kanske inte varit någon större skillnad mot äganderätt. Svinåsen blev skatteköpt först på 1900-talet.

Svinåsen gränsar i väster till Stora Smedstorp, i norr till Glasfall och Daglösa, i öster till Fogeryd, i sydost till Havrekullen och i söder till Gåsabol.

Idag är Svinåsen en öde by. Det har den varit sedan slutet av 1960-talet. Ja, kanske inte helt öde, men här finns bara sommarboende.

Torp och torpare

Det har bott människor på Svinåsens ägor, från slutet av 1700-talet och fram till omkring 1850. Den siste torparen hette Magnus Fredrik Nilsson. I dagligt tal kallades han troligen Måns. Torpet var beläget österut, nära gränsen mot Fogeryd. Se vidare härom längre fram i texten.

Vägar och stigar

Svinåsens kyrkväg var i gamla tider den väg som kom från Gåsabol och Havrekullen förbi Svinåsen och vidare till Glasfall. Svinåsen låg således inte vid vägs ände. I gamla tider liknade vägarna inte de bilvägar som vi har idag. De var mera gångstigar och ridstigar. Stigar fanns det gott om i gamla tider. En stig gick från Svinåsen till Stora Smedstorp, en gick till Gåsabol och förmodligen gick en till Tällekullen. Det fanns många stigar i gamla tider.

Det kan tilläggas att år 1855 när Peter Samuelsson i Glasfall försökte få hjälp med vägunderhållet från bl. a. Svinåsen hävdades från Svinåsens sida att de i stället använde sig av vägen till Smedstorp och vidare till Munkeryd. Tingsrätten konstaterade att de ändå hade nytta av vägen förbi Glasfall och Krokek och borde bidra till underhållet.

Släktgård ?

Det fanns två flickor i Svinåsen för cirka 50 år sedan. De gick under namnet *Svinåsafleckera*. De hette Elin och Jenny. De kunde i många generationer bakåt räkna anor i Svinåsen, ända tillbaka till 1600-talet. Nuvarande ägare kan troligen inte räkna sådana anor.

Skiften

Svinåsen har förmodligen inte skiftats genom något storskifte eller laga skifte. Ingen lantmätare har varit här och genomfört storskifte eller laga skifte. Det enda sådant som har skett är genom frivilliga överenskommelser. En sämjedelning eller klyvning skedde år 1833. Då var det bönderna Jöns Johansson och Anders Gustafsson som med hjälp av riksdagsmannen och nämndemannen Samuel Andersson i Bankaby och bonden Jöns Nilsson i Glasfall genomförde en sämjedelning av ägorna. Se härom längre fram i texten.

Men vi bör här ta med 1638 års karta. Det var den så kallade geometriska kartan, som visar åker och äng. Den visar att redan 1638 hade elva åkrar odlats upp. Den största låg alldeles norr om hustomten, tre mindre söder och väster om tomten. De övriga sju låg längre från tomten, tre norrut, två västerut och två söderut. Åkrarna låg på detta vis splittrade och utspridda, men odling har givetvis skett där så hade varit möjligt. På senare tiders kartor, häradskartan från 1870 och ekonomiska kartan 1940 kan vi fortfarande känna igen dessa åkrar, även om de utökats. Till 1638 års karta är noterat att marken redan då delats i Norrgärdet och Södergärdet. Norrgärdet hade åker till $1\frac{1}{4}$ tunnor och det hade också Södergärdet. Det uppgavs också att ängen i gårdet ger ett lass hö samt att *det finns någon skog och utmark*.

Människorna i Svinåsen

Den viktigaste uppgiften med mitt skrivande måste vara att berätta om människorna som bott och verkat här. Människorna i Svinåsen har lämnat många berättelser efter sig, i domböcker, i kyrkoböcker, bouppteckningar och andra liknande källor.

Människorna i Svinåsen har förmodligen inte skilt sig från människorna i övrigt i bygden. Men ändå kan vi konstatera åtskilligt av dramatik här i gångna tider. Här har ångest och fruktan varit följeslagare, fruktan för dödsstraff, för spöstraff och kyrkans och kanske för människors fördömanden.

Sexualbrotten, eller *horsbrotten* har varit påfallande många i Svinåsen. Om orsakerna till detta kan vi fundera. Sådana brott straffades hårt i gamla tider och idag kan vi känna medlidande med de stackars människor som råkade så illa ut.

I Älvsborgs lösen från 1571 uppges Svinåsen vara öde. De äldsta anteckningarna jag nu har om människorna i Svinåsen är från domboken år 1637. Vid höstetinget den 27 oktober detta år hade Nils i Svinåsen, en gift man, anklagats för att han hade lägrat Kerstin Nilsdotter, en *ogift kona*. Båda erkände detta brott och de dömdes vid häradsrätten efter Guds och Sveriges lag att mista livet.

Göta Hovrätt benådade dem och ändrade domen till böter, 80 daler för Nils och 20 daler för *horkonan* samt att de båda skulle genomgå uppenbar skrift. Detta innebar att brottet även skulle straffas i kyrkan. De skyldigas namn meddelades under gudstjänsten och de skyldiga skulle bekänna sina synder. Inne i kyrkan fanns en särskild *pliktpall*, *horpallen* som de syndande fick stå på under gudstjänsten. De fick också stå vid kyrkdörren ett antal söndagar med blottade axlar och ris i handen. Detta var mycket förnedrande, och smärtsamt.

Kerstin Nilsson bodde förmodligen som inhyst i Svinåsen. *Hon hade redan förut dömts för horsbrott. Hon hade två gånger tidigare fött oäkta barn och för detta hade hon pliktat, både andligen och världsligen.*

Från 1638 har jag också anteckningar ur en mantalslängd. Även där finns Nils omnämnd. Han var bonde i Svinåsen och hade en son som hette Måns och var skomakare. Nils är omnämnd även i 1640 års jordebok. Svinåsen hörde då till Kronan och bestod av ¼ mantal.

År 1645 fanns Nils kvar i Svinåsen men 1646 och 1648 omnämnes Måns i Svinåsen. Det var kanske sonen, skomakaren, som då tagit över.

1648 har jag uppgift från en militär rulla. Den som då bodde i Svinåsen hette Bengt, men det är troligt att det även fanns en Måns där.

År 1653 uppges i domboken att Måns i Svinåsen åberopats som vittne i ett mål rörande stöld på Vadstena marknad.

Vid tinget den 11 september 1655 klagade hustrun Ingrid i Svinåsen mot Jon i Bodebol rörande en del affärer denne haft med hennes man. Jon hade tagit en gryta i pant och rätten ålade Jon att lämna tillbaka grytan. Ingrid var gift med Bengt och de hade tidigare bott i Gyllinge.

Bengt uppgavs vara en tjuv och hade 1653 satts i fängelse på Wisingsborg. Därifrån rymde han våren 1653 och därefter hade han inte avhörts.

Ingrid flyttade förmodligen från Gyllinge till Svinåsen någon gång i början av 1650-talet. Hon förekommer flera gånger omnämnd i domböckerna. Hon åtalades 1660 för att ha bedrivit dubbelt hor med Anders i Barnarp i Gränna socken.

Det var fråga om dubbelt hor eftersom båda var gifta på var sitt håll. Brottet hade ägt rum i Svinåsen på Sankt Andreas afton 1659. Frågan uppstod vid rätten huruvida hennes man, Bengt i Gyllinge, ännu var i livet när brottet begicks. Han hade inte avhörts efter rymningen från Wisingsborg 1653. Målet var uppe vid rätten flera gånger.

År 1662 dömde tingsrätten *horkarlen* Anders i Barnarp och *horkonan* Ingrid i Svinåsen att undergå det straff som Guds lag uppsatt för sådant brott. Båda dömdes att mista livet.

Målet skulle dock underställas Göta Hovrätt. Jag har inte läst hovrättens utlåtande. Jag antar att de blev benådade och i stället dömdes att böta, eller att genomgå ett kroppsstraff. Ingrid levde i Svinåsen ännu 1671. Ingrids söner, Peder och Knut, förekom senare i ett liknande mål, se längre fram i denna berättelse om människorna i Svinåsen.

Dubbelt hor kallades förbindelser mellan två personer som var gifta på var sitt håll. Detta var belagt med dödsstraff. Dödsstraffet gällde under hela 1600-talet utan nåder. Detta luckrades sedan upp under 1700-talet.

Vid tinget 1662 framförde Per Bengtsson från Svinåsen klagomål mot Per Brahes fogde, Anders Skog i Kushult. Klagomålen var av flera slag men vid tinget fick Per Bengtsson avslag på sina klagomål. Samma år blev det i stället klagomål mot Per Bengtsson som vid ingivandet av tiondet (skatt) på Västanå i form av malt hade överst *haft gott malt men inuti var idel dråsa med agnar beblandat.*

Svinåsen fick uppleva ytterligare horsbrott. Vid extrating i Gränna den 28 april 1665 anklagades Peder Olsson i Svinåsen för att han bedrivit hor med sin hustrus syster, Kerstin Larsdotter i Glasfall. Peder Olsson erkände att *han i Svinåsen hävdade Kerstin förleden Olofsmässotid*. Kerstin Larsdotter var havande och hon erkände att hennes svåger, Peder Olsson, vid nämnda tid bedrivit hor med henne. Det hade skett i Svinåsen och i Glasfall. Hon med var barn, som snart var framgånget.

Fogden Anders Skog berättade att Peders broder, Knut Olsson, 17 år gammal, lockats av sin broder att bekänna sig ha haft lägerskap med konan.

Knut berättade att han i höstas kom från tjänst i Öster Tollstads socken till Bankaby. Sedan dess har hans broder Peder flera gånger varit hos honom och sökt övertala och locka honom att fria till Kerstin. Brodern hade då även lovat ett stycke mark av Svinåsen till att bruka. Knut skulle också få ett sto och en ko om han skyndsamt ville taga Kerstin till hustru. Brodern lånade honom även en *sölfring* att giva henne.

Knut har sedan han varit där över julen givit konan ett par skor, strumpor och lärft till ett huvudkläde. Han sade sig inte veta att Peder hade lägrat konan. Men han förstod väl att han har något med henne att göra, eftersom de försökt locka honom till detta.

Pojkens morbroder, Tore i Kolhult och nämndemannen Per i Tällekullen, berättar att sedan Peder i Svinåsen och *horkonan Kerstin* var anhållna, skall pojken Knut medgivit att han haft lägerskap med *konan*. Detta skulle ha skett första gången en månad före jul och andra gången när de i vintras kom från Gränna marknad, mellan den 19 och 20 januari, i Glasfall. De berättade också att sedan Peder och *horkonan* var införda till Wisingsborg hade Knut rymt och *var på flykten*. Men därvid blev han fasttagen i skogen vid Svinåsa gårde.

Knut berättade att hans moder Ingrid i Svinåsen, som tidigare dömts för dubbelt hor, samt hans broder Peder Olsson och horkonan Kerstin har försökt locka honom att bekänna lägersmålet på sig. Hans moder skrämde honom och påstod att han skulle mista livet om de kunde fånga honom. Knut nekade helt till att han haft något med *konan* att göra.

Horkonan berättade att hon först beskyllde Knut för lägersmålet men uppgav nu inför rätten att han var helt oskyldig.

Knut hördes därefter på nytt, då ensam. Han berättade då att brodern Peder besökt honom fyra gånger i Bankaby förliden höst. Peder sökte därvid få honom med sig till Glasfall för att fria till *konan* Kerstin Larsdotter. Knut hade dock inte följt med honom förrän när Peder återkom en månad före jul. När de så kom till Glasfall var *konan* i fägården men hon följde dem till en grandunge, där brodern Peder bad Knut att *ligga hos konan*. Peder gick därefter hem till Svinåsen. *Konan* förde Knut med sig ut i granskogen och bad honom att bedriva otukt med henne och upplöste sina kläder. Knut gick inte med på hennes begäran utan gick från henne till sin broder i Svinåsen.

Dagen därefter uppgav sig Knut ha varit hemma hos sin moder i Svinåsen. Då tog brodern Peder för andra gången honom med sig till Glasfall. Där kallade Peder ut Kerstin och hade henne med sig ner i Börstabols gårde. Där bad han enträget Knut att taga Kerstin i famn. Med skamliga och lättfärdiga ord manade han honom att bedriva otukt med henne. Men när han såg att Knut inte ville gå med på detta hade han och Kerstin gått från honom.

Tredje gången som Knut efter sin broder Peders anmodan var hos ovan nämnda *horkona*, skedde när de reste från Gränna marknad den 19 januari. Då följdes Peder, Knut och *horkonan* åt från Gränna till Smedstorp. Där skildes Peder från dem, förmanandes Knut att följa *konan* till Glasfall och ligga hos henne om natten. Knut berättar att *konan* dragit honom ner hos sig i bänken. Han låg där på hennes arm, men där hade han strax somnat. Han nekade inför rätten högeligen till att ha haft något med henne att beställa. Han hade ej heller känt till den grova synd som hans broder och *horkonan* begått. Knut hade blivit lockad och intalad av sin vanartiga moder, brodern och *horkonan* att taga detta på sig. Han beklagade sig över att ha varit så nära att bli förledd.

Härefter kallades *horkarlen* Peder Olsson och *horkonan* Kerstin tillbaka in för rätten. Knuts berättelser upplästes för dem, men de båda förhärdade sig och uppgav att Knut icke i allt förde sanningen. Men båda medgav att Knut icke haft något köttsligt umgänge med *horkonan*. De förklarade honom häruti alldeles oskyldig.

Knut Olsson och Kerstin Larsdotter hade från början, inför vittnen, erkänt att de haft lägersmål med varandra. Inför rätten förnekade de detta. Det tidigare erkännandet hade kommit genom broderns enträgna lockande och Knut hade därvid i ungdomligt oförstånd erkänt brottet.

Rättegången fortsatte. Peder Olsson erkände då inför rätten otvunget och frivilligt att han hade bedrivit hor med sin svägerska Kerstin. Detta medgav också hon. De hade *syndat grovt mot Guds lag*. Peder Olsson hade dessutom sökt att locka och förföra sin yngre broder att begå en stor synd. Det är i Guds lag skrivet vilket straff den bör undergå, som *tager sin hustrus syster och blottar hennes blygd*. Därför dömdes de, Peder Olsson och Kerstin Larsdotter, efter Guds lag att mista livet. Dock blev domen underställd Hans Höggrevliga Nåde för slutligt avgörande. Jag har inte funnit denna dom.

Hur det gick för Peder och Kerstin senare i livet har jag ingen uppgift om. Men Ingrid återkommer vid tinget, se nedan.

Ingrid hade varit gift med Bengt. Men hon bör också ha varit gift med en Olof, eftersom hennes söner hetta Olsson i efternamn.

Vid tinget 1668 pålades Anders i Svinåsen att till Nils Pedersson i Äskeyd betala fem daler kopparmynt. Det var för någon sådd för fyra år sedan som han lovat att sälja i Norrköping. Dessutom var det tal om två särkar för fyra daler kopparmynt.

Vid tinget den 13 maj 1671 var Svinåsen på nytt omnämnt. Soldaten Peder Svensson vid Östgöta Regemente och översten Gustaf Ulfsparrs kompani uppmanades att bekänna, om han 1663, hade haft lägerskap med *horkonan* Ingrid Larsdotter i Svinåsen. Han hade dessutom erkänt att han ”besovit” hennes dotter, Elin Olsdotter, under sin resa till Generalmönstringen i Linköping i höstas ett år sedan. Han hade då hävdatt *konan* uti Hedebotorpet i Gullbergs härad och Vreta Kloster socken, och därefter hade *konan* fått barn förleden midsommar.

Soldaten nekade till att han haft lägerskap med Elins moder, Ingrid Larsdotter. Han tillfrågades då varför han för pastor Johannes Enander i Åby berättat om detta. Han svarade att han gjort denna berättelse i ungdomligt

oförstånd och att han lockats därtill av Ingrids broder, Tore Larsson i Kolhult, på det att en vigsel med Ingrid icke skulle av prästen vägras. Tore Larsson i Kolhult nekade till att ha sagt något sådant. Soldaten försökte inte motbevisa detta men nekade bestämt till att han haft lägersmål med Ingrid. *Horkonan* Ingrid Larsdotter vilken 1662 den 21 februari för begånget hor med gift Anders i Barnarp dömdes, har hela tiden nekat till detta och gjorde så även här inför rätten.

Rätten tillsporde fogden Anders Skog och nämnden i Ödeshög vad skäl eller bekännelser de kunde hava, om det tal och rykte som för 7 år sedan varit å gång, att Peder Svensson haft olovligt umgänge med Ingrid. Målet ställdes under Guds dom, remitterades till det ”ärevördiga Consistoris Lincopensis”

Vid tinget 1677 fick Tore Larsson i Kulhult böta för att han givit hustru Maria i Svinåsen en blånad, dömd med stöd av SårnålaBalken. Vem Maria var vet jag inte. Hörde hon till släktkretsen?

Vid tinget den 16 september 1685 var Bengt i Svinåsen och Måns i Smedstorp kallade till vittnen i ett mål om en träta mellan Per i Vantekullen och Anders i Gumby.

Den 1 oktober 1695 var Bengt Bengtsson i Svinåsen och Anders Persson i Södra Bråten kallade inför tinget. De var vittnen i ett mål rörande trätor och misshandel mellan Per Olsson i Lilla Smedstorp och Per i Vantekullen. Det var ett mål med beskyllningar och motbeskyllningar. Målet redovisas närmare i den berättelse som jag skrivit om Södra Bråten.

1693 började kyrkoböcker föras och då blir det lättare att se vilka människor som bott i byn. Därför har jag också gjort tabeller med lite mer utförliga uppgifter.

Bengt Bengtsson	1637 i Lekeryd, bonde i Svinåsen
H Karin	1647,
Erik	1686,
Bengt	----, gift med Ingrid Andersdotter i Bosgård
Karin	(1675), gift med Johan Jönsson från Havrekullen,
Sven	----, g m Karin Jonsdotter och bosatta i L Krokek,
Johan	----,
Kerstin	1690,

Bengt var född i Lekeryd. Så uppges när han dog år 1700. Hur han råkat hamna så långt hemifrån förtäljer inte historien. När han dog den 25 maj 1700 skrevs i kyrkoboken bl. a. att han varit gift i 32 år, att han varit en gudfruktig man och att han vid sin död var 63 år gammal.

Till Svinåsen kom han troligen 1681 eller 1682. Hustruns namn står inte i kyrkoboken, men den 24 februari 1717 dog *gamla hustrun Karin i Svinåsen, allmosehion, 70 år*. Vi kanske kan anta att detta var Bengt Bengtssons hustru. Gårdsbruket i Svinåsen hade förmodligen efter Bengt Bengtssons död tagits över av hustrun och sönerna.

Fadern hette Bengt. Vi kan då fundera över om fadern var identisk med den Bengt i Gyllinge som vi läst om tidigare och då var gift med Ingrid Larsdotter. Ingrid var i så fall gift flera gånger.

Sonen Erik gifte sig 1705 med Anna Tyresdotter i Stora Krokek och flyttade dit. De dog sedan i pesten 1710, se närmare under Stora Krokek.

Johan Jönsson	(1682), bonde i Svinåsen
Karin Bengtsdotter	(1667)
Jöns	1709,
Maria	- - - -, gift med ryttaren Jöns Alekrans
Måns	1712, död ?
Måns	1714, död 1715,
Sara	1716,
Anna	1719,
Abraham	- - -, gift 1739 med Maria Nilsson i Stora Krokek,

Johan var från Havrekullen när han 1708 vigdes med Karin Bengtsdotter i Svinåsen. Hon var dotter till Bengt Bengtsson och hans hustru Karin i Svinåsen. De tog sedan över gårdsbruket i Svinåsen efter hennes föräldrar. Karin dog 1737 och Johan gifte sig 1739 med Maria Jonsdotter från Klämmestorps ägor. 1742 dog socknemannen Johan Jönsson i Svinåsen, 60 år gammal. Kyrkoboken upptar inte alla barnen.

Elias Persson	(1714), bonde i Svinåsen åren 1742 - 1769,
Maria Persdotter	(1698)
Johan	1744,

Elias Persson uppgavs vara från Kopparp när han 1742 gifte sig med Maria Persdotter från Svinåsen. Sedan bodde och brukade de i Svinåsen fram till slutet av 1760-talet, då de flyttade till Adelövs socken. Deras bakgrund är okänd. Möjligen hade de någon "arvstråd" till Svinåsen när de tog över gårdsbruket där efter att Johan Jönsson dött 1742.

Troligen bosatte de sig omkring 1770 i Stenkilstorp i Adelövs socken. Där dog "Elias hustru Maria Persdotter i Stenkilstorp 1780" och Elias Persson i Stenkilstorp avled samma år. Deras ålder stämmer med uppgifterna ovan. Därför kan vi anta att det är samma personer.

I domboken år 1768 finns noterat att Elias Persson vid tinget i Hullaryd beskyllt sin dräng för tjuvnad. Tinget i Hullaryd handlade dock egentligen om något annat, nämligen att Elias Persson gjort sig skyldig till lägersmål med sin piga, Kerstin Jönsdotter. I samband därmed hade han försökt jävsförklara sin dräng, Sven Larsson, för att denne inte skulle få vittna i målet. Tjubabeskyllningen var falsk.

Detta framgick vid tinget men anteckningarna visade en hel del sorgligheter. Elias Perssons hustru, Maria Persdotter, *var begiven på supande och kunde inte få nog av spritdrycker*. Elias Persson hade i samband med detta också beskyllt Sven Larsson för att ha stulit från den avskedades soldaten Daniel Lundgren. Denne hade då en stuga på Holkabergs ägor. Daniel Lundgren ville inte vidkännas något sådant. Elias Persson dömdes till böter för att ha olovligen talat i annans sak inför rätten. Beträffande horsbrottet med pigan Kerstin Jönsdotter behandlades detta mål vid tinget i Hullaryd och om detta har jag inga uppgifter.

1750 dog "gamla änkan Kerstin Bengtsdotter i Svinåsen, 60 år gammal". Vi kan gissa att Kerstin var dotter till Bengt Bengtsson i Svinåsen, att hon varit gift och bosatt någonstans men efter mannens död flyttat hem till Svinåsen igen och dött där.

Johan Persson (1704), bonde i Svinåsen

När Elias Persson med sin familj 1769-70 flyttat från Svinåsen kom Johan Persson. Han var änklings. Med honom kom också hans son med sin familj, se nedan. Jag har inga uppgifter om Johan Perssons bakgrund. Sannolikt kom han från någon grannsocken hit till Svinåsen. Johan dog 1773 av bröstsjuka. Det finns motstridiga uppgifter om hans ålder.

Måns Johansson	(1746) bonde i Svinåsen
H Sara Johansdotter	(1742)
Greta	(1763)
Katharina	(1764)
Peter	1771,
Maria	1775,
Stina	1779, död i kopporna samma år,
Katharina	1781,

Måns och Sara var gifta när de kom till Svinåsen. De kom dit tillsammans med hans far. Jag har inte kunnat återfinna vigseluppgiften, varesig i Ödeshögs församling eller i någon av grannförsamlingarna. Jag saknar uppgift om deras bakgrund och härkomst, liksom också uppgift om vart de flyttade, när de på 1790-talet lämnade Svinåsen.

Måns Johansson hade vid hösttinget 1787 instämt bonden Jan Svensson i Sunnesjö med anledning av en skuldfordran. Jan Svensson hade vid en auktion i Kulhult den 26 mars 1787 inropat varor för 13 riksdaler. Det var bonden Jakob Svensson i Kulhult som *sålde av* och han överlät fordran på Måns Johansson. Rätten ålade Jan Svensson att betala sin skuld.

Vid vintertinget 1790 förekom ett tvistemål mellan bonden Måns Johansson i Svinåsen och hans syster, genom hennes man Jonas Andersson i Järnstad. I målet skymtar också Sven Nilsson i Stenkilstorp i Adelöv. Målet uppkom senare på sommaringet samma år.

Bonden Måns Johansson i Svinåsen hade vid samma ting instämt bonden Jonas Jonsson i Ödeshög i en tvist rörande skjutspenningar.

Torparen Jonas Andersson på Järnstads ägor hade till sommaringet 1790 instämt sin svåger, bonden Måns Johansson i Svinåsen. Det hade han gjort på sin hustru Maria Johansdotters vägnar. Målet var en arvstvist. Måns hade å sin sida instämt bönderna Sven Svensson och Sven Eliasson i Stenkilstorp, vilka tydligen förvaltat arvet efter Johan Persson, fader till Maria och Måns, troligen svärfader till Sven Svensson och Sven Eliasson. Målet är icke vidare uppföljt.

I slutet av 1700-talet ökade antalet människor i Svinåsen. Ensamgården tycks ha delats och två bondefamiljer uppträder i byn. Vid denna tid tycks också ett torp ha uppstått på ägorna.

Vid tingen 1793 är vid två ting antecknad bonden Jonas Jakobsson i Svinåsen. Målen gäller skuldfordran.

Jonas Jakobsson är omnämnd i domboken även vid vintertinget 1794, mål 105. Där framgår att han var gift med Margareta Lena Nilsson. Vidare framgår att han var son till förre nämndemannen Jakob Nilsson i Ödeshög. 1795 finns antecknat att Jonas Jakobsson är bonde i Ödeshög. Han hade för övrigt en bror i Stora Krokek, Magnus Jakobsson.

Arvid Svensson	1765 i Adelöv, torpare på Svinåsens ägor
H1 Maria Gudmundsdotter	
H2 Inga Persdotter	1767 i Gränna,
Peter	1798
Anders	1801,
Johannes	1803,
Maja Stina	1805,
Anna Katharina	1808,

Arvid Svensson var född i Adelöv men hans bakgrund har inte gått att klarlägga. Han gifte sig 1793 med Maria Gudmundsdotter som då uppgavs vara sjuk. 1798 ingår han nytt gifte, med Inga Persdotter, vilket innebär att Maria Gudmundsdotter måste ha dött. Någon anteckning härom finns inte i Ödeshögs kyrkoböcker. Arvid uppgavs då vara torpare på Svinåsens ägor. Omkring år 1800 flyttade de från Svinåsens ägor och till Fagerhults ägor. Några år senare bodde de på Bodebols ägor. Arvid dog där 1818, 50 år gammal. Ingrid dog 1819.

Jonas Abrahamsson	1741, bonde,
Ingeborg Isaksdotter	1740
Kerstin	1774,
Stina	1779, gift med Jöns Jaensson, se nedan.

Jonas var sannolikt son till Abraham Johansson och Maria Larsdotter i Stora Krokek. Hans farfar var Johan Jönsson i Svinåsen. Jonas och Ingeborg bodde först i Stora Krokek där de brukade föräldragården. Familjen flyttade till Svinåsen i början av 1790-talet. Ingeborg dog där 1802 och Jonas dog 1812.

Johannes Svensson	1776, bonde i Svinåsen
H Maja Jonsdotter	1773,
H2 Brita Månsdotter	- - - -,
Anna Brita	1806, g m Anders Gustafsson Hjälms, se nedan
Maja Stina	1806, död ?
Salomon	1808, död av magtorsk 1808,
Maja Lisa	1810, död 1813 av rödsot,
Johanna	1812
Maja Lena	1814,
Sven Peter	1816,

Johannes var son till Sven Nilsson och Maria Månsdotter i Östra Haddåsen. Maja var dotter till Jonas Abrahamsson och Ingeborg Isaksdotter i

Svinåsen, se ovan. De gifte sig 1805 och bodde och brukade sedan i Svinåsen. Maja Jonsdotter dog i barnsbröd den 10 november 1808.

Johannes gifte sig igen 1811, med Brita Månsdotter, som då var piga i Svinåsen. Hon var dotter till bonden Måns Eliasson och hans hustru Maria Nilsdotter i Stora Smedstorp. Johannes hade redan 1810 ett förhållande med henne, vilket ledde till att hon 5 november 1810 födde en dotter. Detta blev tingssak och de blev dömda till böter för detta lägersmål. Johannes dog 1816.

Brita Månsdotter bodde kvar i Svinåsen. Hon hade där ett förhållande med en granne, Jöns Johansson Ärlig, och fick med honom ett barn. Detta barn hade hon efter födseln tagit livet av. Hon dog den 4 juni 1818 på slotts-häktet i Linköping. Se mera härom här nedan.

Om Johannes Svensson har domboken från 1816 en del att berätta. Natten mellan den 31 juli och den 1 augusti 1816 gjordes ett inbrott i en bod i Havrekullen och därifrån stals en ost, ett stycke fläsk och en kappe korn. Boddörren var låst med ett s.k. polhemshänglås. Johannes Svensson i Svinåsen blev snabbt misstänkt. Redan dagen efter inbrottet kom kronolänsman- nen Svanbeck till Svinåsen, åtföljd av bönderna Jonas Persson i Fogeryd och Anders Andersson i Västra Haddåsen. Möjligen var också Jonas Måns- son från Gåsabol med.

Tjuvgodset anträffades i den ena boden i Svinåsen och Johannes Svens- son fick sitta i häkte fram till rättegången. Den hölls vid ett urtima ting i Ödeshög den 7 augusti. Kronolänsmannen hävdade också att hustrun Brita Månsdotter var delaktig i brottet, eftersom hon gömt tjuvgodset. Så stod han inför rätta, den häktade Johannes Svensson från Svinåsen, 41 år gam- mal, av medelmåttig växt, med brunt hår och blå ögon.

Han erkände att han gjort en nyckel genom att stöpa bly på en järnbit och sedan öppnat *polhemshänglåset*. Detta ger en intressant bild av hans före- tagsamhet och planering.

Det stulna värderades till två riksdaler och 39 skillingar banco. Johannes Svensson dömdes till spöstraff, nio par spö, tre slag av varje. Han dömdes också att böta en riksdaler och 19 skillingar. Han skulle också ersätta målsä- ganden, änkan Kerstin Larsdotter i Havrekullen två riksdaler för hennes kostnader i målet.

Brita Månsdotter friades från all medverkan. Hon berättade att vad hon gjort vad gällde förvaringen av tjuvgodset berodde på fruktan för hennes mans stränga behandling av henne. Någon vetskap om stölden hade hon icke. Rätten trodde henne.

Spöstraffet fick Johannes Svensson troligen avtjäna snabbt efter rätte- gången. Hur han klarade det vet vi inte. Johannes Svensson dog den 8 no- vember samma år, 1816. Kyrkoboken i Ödeshögs socken nämner inget om hans dödsfall. I bouppteckningen uppges däremot att han avled den 8 no- vember 1816. Om dödsorsaken vet vi alltså inget, men spöstraff skulle ske mot bar hud och var inte alls hälsosamt. Kanske att spöstraffet indirekt medförde hans död.

Änkan Brita Månsdotter bodde kvar ensam med sina barn i ett hus i Svinåsen. Vid midsommartiden 1817 hade hon och Jöns Ärlig, se nedan, haft något kärleksmöte, eller s.k. *lönskaläge*. Brita Månsdotter blev med

barn. Detta var ett grovt brott på den tiden, dubbelt hor. Hon födde barnet, en gosse, i slutet av januari 1818.

Hon var ensam hemma, ingen var med och hjälpte henne. Efter födseln var hon mycket svag och lade sig på sängen och somnade. Hon hade efter födseln hört barnet skrika två gånger. Hon låg sedan i djup sömn och hon vaknade nästa morgon. Då antog hon att barnet var dött och lade det, inlindat i lakan på brasan i spisen.

När grannen i Svinåsen sedan såg att hon var smal igen förklarade hon att det blivit missfall. Människor i grannbyn Stora Smedstorp tog henne med sig till kronolänsman Svanbeck och sedan till prästen. Hon erkände då ingenting. Men inför häradsrätten den 26 februari erkände hon och berättade alltsammans.

Hon berättade också att Jaen Nätt i Svinåsen visste att Jan Ärlig lägrat henne. Brita Månsdotter hölls i fängsligt förvar i avvaktan på att en undersökning skulle göras av resterna i spisen. Detta drog ut på tiden. Någon dombok från det urtima ting där denna rannsaking skedde, har jag inte kunnat anträffa. Brita Månsdotter avled den 4 juni 1818 på slottshäktet i Linköping. En djupt tragisk historia. Närmare uppgifter om denna händelse kan möjligen finnas bland Göta Hovrätts handlingar. Målet underställdes Göta Hovrätt.

Jöns Johansson Ärlig	1783, "gifta drängen", senare bonde i Svinåsen,
h Stina Jonsdotter	1777.
Johannes	1807
Maja Stina	1807,
Maja Stina	1811 i Adelöv,
Johan Peter	1815,
Jonas Peter	1817, död samma år
Anna Kristina	1819, död samma år,

Jöns var son till Johan Ärlig och Ingrid Andersdotter på Gyllinge ägor. Stina var dotter till Jonas Abrahamsson och Ingeborg Isaksdotter, se ovan. De vigdes 1806 och bodde i Svinåsen några år men flyttade sedan till Adelöv. De återkom till Svinåsen 1815.

De innehade sedan här 1/8 mtl. Stina Jonsdotter dog 1848 av pleuresi, vilket lär ha varit detsamma som lungsäcks- och lunginflammation eller som det ibland uttrycktes *håll och styng i bröstet*. Jöns Johansson Ärlig dog 1864, okänd sjukdom.

Ärlig blev vid vintertinget 1817 åtalad för att han varit berusad i kyrkan i Ödeshög. Han hade också fört oljud och väckt allmän förargelse. Det var kronolänsman Svanbeck som inför häradsrätten uppgav att Ärlig vid tillfället varit så oförmögen att han inte kunnat hålla sitt vatten. Ärlig förnekade detta och uppgav att *han varit sig själv mindre mäktig på grund av svindel, inte på grund av berusning*.

Enligt vittnen hade Ärlig gått upp på läktaren och där kastat sitt vatten, som rann in även i bänken framför. Ärlig uppgav att han haft en flaska ättika i bröstfickan, *som tänt sig ur*.

Vid vintertinget 1818 dömde häradsrätten Ärlig för fylleri i kyrkan att böta åtta riksdaler, 16 skillingar banko. För sabbatsbrott blev straffet tre riksdaler 16 skillingar banko.

Om han inte kunde betala böterna skulle han undergå tolv dagars fängelse på vatten och bröd på Linköpings slott. Dessutom skulle han en söndag i Ödeshögs sockenkyrka genomgå uppenbar kyrkoplikt. Jag vet inte om Ärlig kunde betala sina böter, eller om det blev Linköpings slott.

Om Jöns Ärlig finns mer att berätta. I husförhörslängden har skrivits bl. a. att han varit inför Lysings häradsrätt åtalad för att han lägrat änkan Brita Månsdotter i Svinåsen. Brita Månsdotter blev med barn men mördade sitt foster. För detta blev hon häktad och insatt på slottshäktet i Linköping. Där dog hon den 4 juni 1818. Även för Jöns var detta en mycket allvarlig sak. Vi kan anta att han dömdes till dryga böter.

Horsbrotten var i äldre tider belagda med dödsstraff. På 1700-talet avskaffades dödsstraffen för dessa brott.

Vid vintertinget 1828 hade handlanden Röhman i Ödeshög instämt Jöns Johansson för en auktionsskuld. Jöns inställde sig inte och fick böta för uteblivande. Förmodligen blev han också ålagd att betala sin skuld.

Sven Samuelsson	1774 i Rinna, arrendator av 1/8 mtl i Svinåsen,
H Maja Persdotter	1787
d Maja	1813 i Gränna
d Kristina	1822

Sven och Maja gifte sig 1813. De tjänade då båda i Mellby i Gränna socken. Till Svinåsen kom de 1819 och arrenderade den gård som Johannes Svensson och Maja Jonsdotter innehåft. 1824 flyttade Sven och Maja tillbaka till Gränna.

Anders Gustafsson Hjälms	1795 i Säby, bonde på 1/9 mtl i Svinåsen,
H Anna Brita Johansdotter	1806,
Maja Lisa	1830,
Maja Lena	1814, fosterdotter, halvsyster till Anna Brita,
Karl Gustaf	1831, övertog gården, se nedan
Johanna	1833, g m Fredrik Svensson, se Gåsabol o S Bråten
Maja Lotta	1845, till Gränna 1862,

Anders och Anna kom till Svinåsen 1823 i samband med giftermålet. Båda tjänade i Tällekullen före giftermålet. Anders var son till bonden Gustaf Hjelm och hans hustru Lisa Karlsdotter i Tällekullen, senare i Hålan. Anna var dotter till Johannes Svensson och Maja Jonsdotter, se ovan. Anders dog av vattusot 1838.

Anna Brita födde 1840 oäkta tvillingar, Eva Charlotta och Gustaf. De är omnämnda i födelseboken men inte i död- och begravningsboken. Eftersom de inte är omnämnda i fortsättningen kan vi anta att de var dödfödda eller dog strax efter födseln. Om Anna Brita står i husförhörslängden att hon 1845 födde en dotter, Maja Lotta. Där står också att drängen Måns Månsson erkänt sig vara barnets fader, och att han år 1845 gift sig med Anna.

Måns Månsson kom till Svinåsen 1843 från Hårstorp. Han hade tidigare varit bonde i Rossholmen. Han hade varit gift där men var änkeman när han kom till Svinåsen. Han bodde sedan kvar i Svinåsen och stod skriven som dräng. Han dog i Svinåsen 1864. Anna Brita dog av förkylning 1865.

Johan Jönsson Nätt 1787- i Adelöv, arrendator
H Annika Persdotter 1791-12-16,

Johan Jönsson, eller Jaen Nätt som han ibland uppges heta, bodde i Svinåsen och uppgavs vara brukare. Vid hösttinget 1818 hade han instämt bonden Josef Månsson i Mark angående en skuld på 46 riksdaler riksgäld samt två tunnor stritt korn.

Josef Månsson hade tidigare ålagts att betala denna skuld, enligt utslag från tinget 1814, men hade inga pengar att betala med. Därför såldes Josef Månssons gård i Mark. Ändå saknades medel att betala skulden till Jaen Nätt. Möjligen hade Josef Månsson också andra skulder.

Jaen Nätt yrkade nu att Josef Månsson skulle betala sin skuld eller avtjäna den genom anvisat arbete. Josef Månsson hävdade samtidigt att han lämnat en snusdosa, värd nio riksdaler, till Jaen Nätt, vilket denne medgav. Rättens beslut blev att Josef Månsson i den mån han inte kan betala sin skuld skulle genom anvisat arbete avtjäna den.

Jaen Nätt flyttade med sin hustru till Fogeryd 1818 och år 1821 till Stora Åby socken. Han återkom senare till Fogeryd och slutligen till ett torp på Bankaby ägor. En son till honom var Johan Henrik Nätt, se under Stavreberg.

Omkring 1820 uppkom frågan om en hemmansklyvning i Svinåsen. Allt hade dittills gått genom sämjedelning. Frågan kom upp vid hösttinget 1822 och en syn förrättades av domaren Peter Stuart samt två nämndemän. De konstaterade bl.a. att inkomsten av hemmanet sedan alla nödvändig utgifter avdragits uppgick till 143 riksdaler banko. De befintliga husen på hemmanet bestod av två stugor, för två familjer, särskilda stallar och fähus, en rymlig loge med två lador. Häradsrätten kom fram till att inget hinder fanns för att klyva $\frac{1}{4}$ Svinåsen till två åttondelar.

En sämjedelning genomfördes sommaren 1833. Riksdagsmannen Samuel Andersson från Bankaby och bonden Jöns Nilsson i Glasfall gjorde i samråd och överenskommelse med Jöns Johansson och Anders Gustafsson, vilka då brukade Svinåsen, en uppdelning av ägorna. Allt gick lugnt och fridfullt till. De båda hustomterna i Svinåsen fick då det utseende och utsträckning som de har idag, med vägen mitt mellan de båda tomterna.

Nils Danielsson 1794-01-18 i Säby, arrendator
h Maja Stina Jonsdotter 1797-04-20 i Åby, fr. Åby 23, t Åby 26
d Anna Maja 1823-09-09,

År 1820 kom Nils Danielsson från Glasfall till Svinåsen och arrenderade den gård som innehades av Jöns Ärlig. Nils var sannolikt son till Daniel Nilsson och Annika Nilsson som på 1780-talet bodde i Linderås socken

och senare i Säby socken. Han gifte sig 1823 med Maja Stina Jonsdotter, dotter till Jonas Samuelsson o Maja Jonsdotter i Halvarby i Stora Åby socken. Nils dog den 11 april 1824 av slag. Maja Stina flyttade med sin dotter hem till Halvarby. Vid vintertinget 1825 förekom en tvist mellan Annika Nilsson och hennes sonhustru, änkan Maja Stina Jonsdotter, rörande skuldfordran.

Ur bouppteckningen efter Nils Danielsson noteras bl.a. *en sto, en fölunge, en ko, en kviga, en kalv, fem får, en bagge, en enbetsvagn, en ryss, en ärjekrok, fyra bulthjul, ett par träskodda kälkar, en sele med tøm, en mansadel med betsel*, m.m. Tillgångarna uppgick till 282 riksdaler och skulderna till 232 riksdaler.

Peter Jönsson Tur 1793, torpare på Svinåsens ägor, Sten
H Kerstin Persdotter 1777,

Peter och Kerstin gifte sig 1820. 1825 kom de till ett torp på Svinåsens ägor. De var barnlösa. Peter var son till livgrenadjären Jonas Gräsborn och hans hustru Stina Nilsson. Kerstin var dotter till Peter Jönsson och Ingrid Svensdotter i Narbäck. I husförhörslängden 1832 uppges att namnet Tur bytts ut mot Sten. De flyttade 1832 till Jusseryd. I deras ställe kom f.d. livgrenadjären Anders Sten.

Anders Sten 1785, torpare, avsk. livgrenadjär
H Maja Stina Mårtensdotter 1782,
Johanna Sofia 1824,
Maja Greta 1817, gift, se nedan

Anders och Maja gifte sig 1807. Hon var dotter till soldaten Martin Turner och hans hustru Maja Larsdotter i Sväm, senare bosatta i Munkeryd. Anders var livgrenadjär för Klämmestorp. Till Svinåsens ägor kom de 1833. Anders hade som f.d. soldat en liten pension. Han dog 1838. Maja flyttade 1841 till Adelövs socken.

Johan Peter Jönsson 1815, bonde på 1/8 mtl i Svinåsen
Kristina Svensdotter 1819 i Linköping(?),
Eva Lotta 1846, död 1848 i kikhosta,
Matilda Amalia Vinberg 1835 i Sthlm, barnhusbarn, från Sthlm 44,
Maria Charlotta 1856, gift, se nedan

Johan var son till Jöns Johansson Ärlig och Stina Jonsdotter i Svinåsen, se ovan. Johan övertog föräldragården i Svinåsen 1838. Han gifte sig 1845 med Kristina som året innan kommit dit som piga. Johan dog 1897 av kräfta. Kristina dog 1891 av lunginflammation.

Magnus Fredrik Nilsson 1809 i Vist, torpare på Svinåsens ägor
H Maja Greta Sten 1817,
Johan August 1843, död 1854 av rödsot,
Frans Teodor 1846, död 1854 av rödsot,

Klara Josefina	1852, till Jättingstad i Heda,
Anders Albin	1849, död 1854 av rödsot,
Maria Kristina	1855, död 1856 av slag
Emilia Augusta	1857, till Tällekullen 1870
Herman Viktor	1860, till Erstorp 70

Magnus kom från Linköping till Svinåsen 1842 och gifte sig med Maja, som var dotter till Anders Sten och Maja Stina Mårtensdotter, se ovan. De var sedan torpare på Svinåsens ägor. 1850 uppgavs de vara inhyses och hade också fattigstöd. Magnus dog 1868 av utsot. "Fattighjonet" Maja Greta Sten dog av bröstlidande 1870. Magnus och Maja var den sista torparfamiljen på Svinåsens ägor. Vi kan rent allmänt säga att torparperioden upphörde omkring 1850.

Österut på Svinsåsens ägor ligger en stor sten invid en gammal inäga, en åker. Denna sten kallades förr för *Månsesten*. Där finns också en stenmur. Det är sannolikt det torp som Magnus och Maja innehade.

Karl August Andersson	1831, bonde på 1/8 mtl i Svinåsen,
H Eva Lena Ekelund	1832 i Askeryd,
Matilda Charlotta Josefina	1857, gift, till Tällekullen 1881,
Anders Herman	1859, gift och bonde i Svinåsen
Hulda Axelina Josefina	1861,
Johan August Ludvig	1863, <i>kan ej läsa (1871), svagsint, ej konfirmerad</i>
Hanna Sofia	1865, död 1866

Karl August var son till Anders Gustafsson Hjälms och Anna Brita Johansdotter i Svinåsen. Han gifte sig 1856 med Eva Lena Ekelund och övertog föräldragården i Svinåsen. Karl August dog 1866 "av bristsjukdom". Eva Lena bodde kvar i Svinåsen och dog 1917 av ålderdom.

Karl August Andersson	1844, bonde på 1/8 mtl i Svinåsen 1874-1881,
H Maria Charlotta Johansdotter	1856,
Hilma Josefina	1875,

Karl August var son till Anders Johansson o Kristina Samuelsdotter i Öjan. Maria var dotter till Johan Peter Jönsson och Kristina Svendsdotter i Svinåsen, se ovan. De övertog hennes föräldragård 1874. Karl August dog 1875. Maria blev omgift 1881 och flyttade då med dottern till Stora Åby.

Nils August Gustafsson	1852 i V Skrukeby, bonde på 1/8 mtl
H Augusta Amalia Jonsdotter	1847
Alma Teresia	1884,
Elin Ottilia	1887,
Jenny Matilda Olivia	1889

Bakgrunden för Nils är okänd. Han var född i Västra Skrukeby och kom därifrån 1879 till Fogeryd, där han var dräng. Augusta var från Stora Smedstorp, dotter till Jonas Persson och Maja Stina Nilsson. De gifte sig 1883 och kom då till Svinåsen. De flyttade till Tällekullen 1890.

Karl August Johansson	1866 i Adelöv, bonde på 1/8 mtl i Svinåsen
H Emma Sofia Johansdotter	1862 i Adelöv,
Karl Albert Felix	1890 i Linderås, död 1894
Valfrid Edvin	1892,
Ester Sofia	1895,
Karl Albert Rikard	1898,

Karl och Emma var båda födda i Adelövs socken. Johan var från Stenkilstorp, son till torparen Johan August Karlsson och hans hustru Hedda Kristina Andersdotter. Emma var dotter till torparen Johan Nilsson och hans hustru Lotta Stina Salomonsdotter på torpet Sjöstugan under Kappetorp i Adelöv.

Emma skulle få två systrar som efterföljare i Svinåsen, se längre fram. Karl och Emma kom till Svinåsen från Linderås 1891. År 1901 flyttade de till V Haddåsen.

Anders Herman Karlsson	1859, bonde på 1/8 mtl i Svinåsen
Lotta Maria Johansdotter	1858 i Adelöv,
Anna Maria Josefina	1890, g m August Holm i Barnarp, Gränna sn
Elin Matilda Charlotta	1894,
Jenny Elisabet Sofia	1899,

Anders var son till Karl August Andersson och Eva Lena Ekelund i Svinåsen, se ovan. Lotta var dotter till torparen Johan Nilsson och Charlotta Kristina Salomonsdotter på torpet Sjöstugan under Kappetorp i Adelövs församling. Bakgrunden för Lotta är inte känd. De övertog hans föräldragård i Svinåsen år 1888. Lotta dog av kräfta 1920.

När Anders dog har jag ingen uppgift om. Elin och Jenny bodde kvar på föräldragården i Svinåsen. De kallades allmänt för *Svinåsafleckera*.

Åtminstone Jenny hjälpte ibland till vid fester och kalas. Någon gång på 1950-talet flyttade de till Öjan. Elin dog 1966 och Jenny dog omkring år 1970 efter att under sina sista år ha bott på ålderdomshemmet i Ödeshög.

Johan August Samuelsson	1857 i Gränna, bonde i Svinåsen
H Kristina Johansdotter	1850 i Adelöv,
August Emil	1882 i Adelöv,
Hilma Sofia	1887 i " , g m Johan Andersson, Smedstorp
Karl Albert	1884 i "

Johan var från Barkarp i Gränna socken. Kristina var dotter till torparen Johan Nilsson och hans hustru Lotta Kristina Salomonsdotter i Kappetorp Sjöstuga i Adelövs församling. Kristina var således syster till Lotta Johansdotter, och även till Emma Johansdotter, se ovan. Johan och Kristina gifte sig i Adelövs församling 1880. Han uppgavs då komma från Brännkyrka församling och hon från Kappetorp sjöstuga. Sjöstugan var ett torp under Kappetorp.

De brukade sedan detta torp innan de kom till Svinåsen någon gång före 1910. De arrenderade först en av gårdarna. Kristina avled 1933 och därefter hade familjen en hushållerska, Margit Johansson, född i Hogstad 1911. När Johan dog har jag ingen uppgift om.

Dottern Hilma gifte sig med Johan Andersson i Stora Smedstorp. Sönerna Emil och Albert förblev ogifta och bodde på gården i Svinåsen. Emil köpte bil och var möjligen en av de första i bygden som hade bil, och har skjutsat många till torget i Ödeshög och till andra ställen. Albert var lite mera anonym, visade sig inte så ofta.

Emil dog omkring 1960. Albert dog 1966. Han omkom tragiskt när han på sin moped blev påkörd på riksvägen vid Skrädeberg. Han ägde där "Kafestugan" och var på väg dit när olyckan hände. Det var på vänstertrafikens tid. Albert skulle svänga till höger in till stugan, när han blev påkörd av en bil som kom bakifrån.

Deras systerson Eskil Andersson i Stora Smedstorp övertog Svinåsen. Eskil Andersson dog 2001.

Från boken Gods och gårdar på 1940-talet finns uppgifter om den ena av gårdarna i Svinåsen, den som Johan och Kristina innehade. Där uppges lantbrukaren Emil Samuelsson som innehavare. Gården omfattade 30 hektar mark, därav 3,5 hektar åker. Mangårdsbyggnaden av trä, 1½ plan från omkring 1895, ekonomibygnaderna från omkring 1900. På gården fanns två hästar och fyra nötkreatur.

Om vi nu vill filosofera och fundera något lite över livet i Svinåsen under 1900-talets första hälft. Husen låg nära varandra i Svinåsen. Bara den lilla vägen skilde dem åt. På ena sidan bodde de två flickorna Jenny och Elin och på den andra bodde pojkarna Emil och Albert.

Den naturligaste sak i världen hade varit om de smugit in till varandra för att njuta av livets fröjder och mänsklig gemenskap. Men ogifta förblev de till sin död, alla fyra. När vi ser närmare på deras bakgrund ser vi att dessa flickor var kusiner med pojkarna på andra sidan vägen. Kan detta ha avhållit dem från att smyga över till varandra.

Husen i Svinåsen är sedan länge avstyckade och används som fritidshus. Den gamla byn Svinåsen sover sin törnrosasömn. Här har i många generationer brutits sten, här har kor, hästar, getter och får betat. Nu lever byn upp på sommaren, men på vintrarna syns endast de vilda djurens spår över snön. Visst är det något sorgligt med ödebyar, men så är tidens gång. En annan sådan by i våra bygder är Angseryd, men där finns inte ens några hus kvar.

Svinåsen ägs sedan 2002 av Claes och Elisabeth Alströmer i Vadstena.

Den 24 maj 2003 gjordes en torpvandring i Gåsabol och Svinåsen. För Svinåsens del var det som tidigare nämnts endast ett torp, nämligen Måns Torp, beläget längst i öster nära gränsen mot Fogeryd. Där kunde vi urskilja odlingsrösen, grundstenar efter flera hus, rester efter lingrav och matkällare. Några spår efter kulturväxter kunde också synas.

Detta är min berättelse om Svinåsen. Den har mest handlat om äldre tider. Om senare tid och nutid överlämnar jag till kommande generationer att berätta.

Jag har på liknande sätt skrivit om övriga byar i Stava-bygden samt en särskild berättelse om bygden.

Arne Ivarsson